

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 29/2017 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Lakivaliokunta (LaVM 7/2017 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Direktiivin täytäntöönpano

Rikosasioita koskevasta eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/41/EU, jäljempänä *direktiivi*, lainsäädännön alaan kuuluvat säännökset ovat lakina noudatettavia, jollei tästä laista muuta johdu.

Valtioneuvoston yleisistunto voi päättää tämän lain voimaan tullessa direktiivin 34 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun voimassa olevan kansainvälisen sopimuksen tai järjestelyn soveltamisen jatkamisesta.

Eduskunnan vastaus EV 65/2017 vp

2 §

Soveltamisala

Direktiivin ja tämän lain mukaisesti:

1) tunnustetaan ja pannaan täytäntöön toisen Euroopan unionin jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen antama ja Suomeen lähettämä eurooppalainen tutkintamääräys, jäljempänä *tutkintamääräys*;

2) lähetetään toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon tunnustettavaksi ja pantavaksi täytäntöön Suomen toimivaltaisen viranomaisen rikosasiassa antama tutkintamääräys.

Lakia ei sovelleta suhteessa Irlannin tasavaltaan eikä Tanskan kuningaskuntaan.

3 §

Tutkintamääräyksen sisältö ja muoto

Tutkintamääräys annetaan direktiivin 5 artiklassa säädetyn mukaisesti direktiivin liitteenä olevan mallin mukaisella lomakkeella (EUVL, L 130, 1.5.2014).

4 §

Keskusviranomainen

Oikeusministeriö toimii direktiivin 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna keskusviranomaisena. Oikeusministeriön tehtävänä on avustaa toimivaltaisia viranomaisia tutkintamääräyksen toimitamiseen liittyvässä yhteydenpidossa.

2 luku

Tutkintamääräyksen tunnustaminen ja täytäntöönpano Suomessa

5 §

Täytäntöönpanoviranomaiset

Suomessa direktiivin 2 artiklan d kohdan mukaisia täytäntöönpanoviranomaisia ovat poliisi-, rajavartio- ja tulliviranomaiset.

Täytäntöönpanoviranomaisia ovat myös Helsingin käräjäoikeus sekä Helsingin käräjäoikeuden tuomiopiirissä toimivat syyttäjät. Todistajien, asiantuntijoiden ja asianosaisten kuulemisesta tuomioistuimessa huolehtii kuitenkin se käräjäoikeus, jonka tuomiopiirissä kuultavalla on koti- tai asuinpaikka taikka jossa hän oleskelee. Erityisestä syystä myös muu käräjäoikeus tai syyttäjä voi toimia täytäntöönpanoviranomaisena.

Tutkintamääräyksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta päättää se viranomainen, jonka toimivaltaan tutkintamääräyksessä pyydetty toimenpide kuuluisi Suomessa vastaavassa tilanteessa. Käräjäoikeus tai syyttäjä päättää kuitenkin tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta myös, jos sitä on

Eduskunnan vastaus EV 65/2017 vp

määräyksen antaneen viranomaisen pyynnön perusteella tai muutoin pidettävä tarkoituksenmukaisena.

6 §

Tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen kirjaaminen

Täytäntöönpanoviranomaisen tulee kirjata tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva päätös.

7 §

Tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen vahvistaminen

Poliisi-, rajavartio- ja tulliviranomainen voi saattaa päätöksen, jolla tutkintamääräyksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta on kieltäydytty, syyttäjän vahvistettavaksi.

8 §

Tutkintamääräyksen täytäntöönpano

Tutkintamääräys pannaan täytäntöön noudattaen Suomen lain mukaista menettelyä, jollei direktiivissä tai tässä laissa toisin säädetä.

Kun 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu käräjäoikeus huolehtii todistajien, asiantuntijoiden tai asianosaisten kuulemisesta, syyttäjän on oltava saapuvilla asian käsittelyssä, jos käräjäoikeus katsoo, että hänen läsnäolonsa on tarpeen.

9 §

Pakkokeinojen käyttäminen

Tutkintamääräyksen täytäntöön panemiseksi voidaan suorittaa takavarikko ja asiakirjan jäljentäminen, etsintä ja datan säilyttämismääräys, tutkimuspaikan tai -kohteen eristäminen, koe nautitun alkoholin tai muun huumaavan aineen toteamiseksi, henkilötuntemerkkien ottaminen, DNA-tunnisteen määrittäminen, telekuuntelua, tietojen hankkimista telekuuntelun sijasta, televalvontaa, sijaintitietojen hankkimista epäillyn ja tuomitun tavoittamiseksi, tukiasematietojen hankkimista, suunnitelmallista tarkkailua, peiteltyä tiedonhankintaa, teknistä tarkkailua, peitetöimintää, valeosto, tietolähteen ohjattua käyttöä ja valvottu läpilasku.

Jos tutkintamääräyksen täytäntöönpano edellyttää 1 momentissa tarkoitettua pakkokeinon käyttöä, pakkokeinon käytön edellytyksenä on, että se olisi Suomen lain mukaan sallittua, jos tutkintamääräyksen perusteena oleva teko olisi tehty Suomessa vastaavissa olosuhteissa.

Jos pakkokeinon käyttöä ei ole pakkokeinolaisissa (806/2011) rajoitettu tiettyihin rikoksiin tai rikoksen rangaistavuutta koskevaan kynnykseen, pakkokeinon käyttö ei kuitenkaan edellytä, että tutkintamääräyksen perusteena oleva teko olisi rangaistava Suomen lain mukaan, jos määräyksen antanut viranomainen on direktiivin 11 artiklan 1 kohdan g alakohdan mukaisesti ilmoittanut, että teko on 4 momentissa tarkoitettu teko, josta määräyksen antaneen valtion laissa säädetty

Eduskunnan vastaus EV 65/2017 vp

ankarin rangaistus on vähintään kolmen vuoden vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide.

Edellä 3 momentissa tarkoitetut teot ovat:

- 1) rikollisjärjestykseen osallistuminen;
- 2) terrorismi;
- 3) ihmiskauppa;
- 4) lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsipornografia;
- 5) huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laiton kauppa;
- 6) aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden laiton kauppa;
- 7) lahjonta;
- 8) petos, mukaan lukien Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 85/2002) tarkoitettu Euroopan unionin taloudellisiin etuihin kohdistuva petos;
- 9) rikoksen tuottaman hyödyn pesu;
- 10) rahan, mukaan lukien euron, väärentäminen;
- 11) tietoverkkorikollisuus;
- 12) ympäristörikollisuus, mukaan lukien uhanalaisten eläinlajien laiton kauppa ja uhanalaisten kasvilajien ja -lajikkeiden laiton kauppa;
- 13) laittomassa maahantulossa ja maassa oleskelussa avustaminen;
- 14) tahallinen henkirikos, vakava pahoinpitely ja vakavan ruumiinvamman aiheuttaminen;
- 15) ihmisen elinten ja kudosten laiton kauppa;
- 16) ihmisryöstö, vapaudenriisto ja panttivangiksi ottaminen;
- 17) rasismi ja muukalaisviha;
- 18) järjestäytynyt varkausrikollisuus tai aseellinen ryöstö;
- 19) kulttuuriomaisuuden, mukaan lukien antiikki- ja taide-esineiden laiton kauppa;
- 20) petollinen menettely;
- 21) ryöstöntapainen kiristys ja kiristys;
- 22) tuotteiden laiton väärentäminen ja jäljentäminen;
- 23) hallinnollisten asiakirjojen väärentäminen ja kaupankäynti väärennöksillä;
- 24) maksuvälineväärennykset;
- 25) hormonivalmisteiden ja muiden kasvua edistävien aineiden laiton kauppa;
- 26) ydin- ja radioaktiivisten aineiden laiton kauppa;
- 27) varastettujen ajoneuvojen kauppa;
- 28) raiskaus;
- 29) murhapoltto;
- 30) kansainvälisen rikostuomioistuimen tuomiovaltaan kuuluvat rikokset;
- 31) ilma-aluksen tai aluksen kaappaus;
- 32) sabotaasi.

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, ei kuitenkaan koske rahanpesurikokseen liittyvän tutkintamääräyksen täytäntöönpanoa tilanteessa, jossa tutkintamääräyksessä tarkoitettua rikoksesta epäilty on osallisena siihen rikokseen, jolla omaisuus on toiselta saatu tai joka on tuottanut hyödyn, eikä pakkokeinoinen 8 luvun 24 §:ssä tarkoitettua datan säilyttämismääräystä.

Lupa valvottuun läpilaskuun voidaan myöntää, jos rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (1286/2003) 2 §:n 1 momentissa ja 3 §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät tutkintamääräyksen perusteena olevan teon osalta.

Eduskunnan vastaus EV 65/2017 vp

Pakkokeinojen käytöstä päätettäessä ja niitä käytettäessä noudatettavaan menettelyyn on sovellettava, mitä pakkokeinolaissa säädetään.

Jos tutkintamääräys koskee rikoksesta epäillyn tai toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa viireillä olevan rikosoikeudenkäynnin vastaajan kuulemista esitutkinnassa tai tuomioistuimessa, ei kuultavaa saa tutkintamääräyksen perusteena olevan teon johdosta pidättää, vangita tai määrätä matkustuskieltoon.

10 §

Ylimääräisen tiedon ja henkilötuntemerkkien luovuttaminen

Jos tutkintamääräyksen täytäntöönpano edellyttää pakkokeinolain 10 luvun 55 §:ssä tarkoitetun ylimääräisen tiedon luovuttamista toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon, tiedon luovuttamisen edellytyksenä on, että tietoa voitaisiin käyttää mainitun luvun 56 §:n mukaisesti Suomessa vastaavassa tilanteessa.

Pakkokeinolain 9 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettun tiedon luovuttamiseen sovelletaan, mitä mainitussa momentissa säädetään.

11 §

Todistajan, asiantuntijan ja esitutkinnassa kuultavan kieltäytymisoikeus

Sillä, jota kuullaan toisen Euroopan unionin jäsenvaltion antaman tutkintamääräyksen perusteella todistajana tai asiantuntijana Suomen tuomioistuimessa tai joka saapuu kuultavaksi esitutkintaan, on oikeus kieltäytyä todistamasta tai antamasta lausuntoa, jos hänellä on tähän oikeus tai velvollisuus Suomen tai tutkintamääräyksen antaneen jäsenvaltion lain mukaan. Tutkintamääräyksen antaneen jäsenvaltion laki otetaan huomioon, jos oikeus tai velvollisuus kieltäytyä todistamasta on todettu tutkintamääräyksessä tai jos tutkintamääräyksen antanut viranomaisen tämän vahvistaa Suomen toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä.

12 §

Vapautensa menettäneen väliaikainen siirtäminen Suomesta toiseen jäsenvaltioon

Direktiivin 22 artiklassa tarkoitettun toisen Euroopan unionin jäsenvaltion antaman tutkintamääräyksen, joka koskee vapautensa menettäneen väliaikaista siirtämistä Suomesta kyseiseen jäsenvaltioon, tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu kärjäoikeus.

Edellä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettun syyttäjän tulee toimittaa kärjäoikeudelle pyyntö tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan päätöksen tekemisestä. Pyyntö on oltava kirjallinen, ja siinä tulee esittää selvitys kieltäytymisperusteista. Pyyntöön liitteenä tulee olla toisen jäsenvaltion antama tutkintamääräys.

Siirrettävälle henkilölle on määrättävä puolustaja. Kärjäoikeus määrää puolustajalle maksettavaksi kohtuullisen korvauksen, joka jää valtion vahingoksi. Puolustajan määräämiseen ja puolustajaan muutoin sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvussa säädetään.

Eduskunnan vastaus EV 65/2017 vp

Siirrettävää henkilöä on kuultava henkilökohtaisesti. Syyttäjän ja puolustajan on oltava paikalla istunnossa. Suostumus siirtämiseen annetaan istunnossa ja se merkitään pöytäkirjaan. Ennen suostumuksen antamista siirrettävälle henkilölle on annettava tieto suostumuksen merkityksestä asian käsittelyssä.

Käräjäoikeuden päätöksestä ja oikeudesta hakea siihen muutosta 20 §:n 5 momentin mukaisesti ilmoitetaan siirrettävälle henkilölle.

Asian käsittelyssä noudatetaan muutoin soveltuvin osin, mitä pakkokeinolaissa säädetään vangitsemisasian käsittelystä.

Aika, jonka henkilö on väliaikaisen siirtämisen johdosta vapautensa menettäneenä, luetaan Suomessa henkilön hyväksi niin kuin rikoslain (39/1889) 6 luvun 13 §:ssä säädetään.

13 §

Vapautensa menettäneen väliaikainen siirtäminen toisesta jäsenvaltiosta Suomeen, kauttakuljetus ja säilössä pitäminen

Direktiivin 23 artiklassa tarkoitetun toisen Euroopan unionin jäsenvaltion antaman tutkintamääräyksen, joka koskee vapautensa menettäneen henkilön väliaikaista siirtämistä kyseisestä jäsenvaltiosta Suomeen, tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu syyttäjä.

Edellä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu syyttäjä päättää myös vapautensa menettäneen kuljetuksesta Suomen alueen kautta. Toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on toimitettava kauttakuljetuksesta päättävälle syyttäjälle tiedot Suomen kautta kuljetettavan henkilöllisyydestä ja tutkintamääräyksestä.

Suomeen siirretty tai Suomen kautta kuljetettava on pidettävä säilössä, jollei toinen Euroopan unionin jäsenvaltio, josta henkilö on siirretty, pyydä hänen vapauttamistaan. Säilössä pitämisessä on soveltuvin osin noudatettava, mitä tutkintavankeuslaissa (768/2005) säädetään.

14 §

Henkilön kuljettaminen ja todisteiden siirtäminen määräyksen antaneeseen jäsenvaltioon

Edellä 12 ja 13 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa henkilön kuljettamisesta vastaa keskusrikospoliisi.

Keskusrikospoliisi vastaa tarvittaessa tutkintamääräyksen täytäntöönpanon tuloksena hankittujen todisteiden toimittamiseen liittyvistä järjestelyistä.

15 §

Kuuleminen videoneuvottelua käyttäen tai puhelimen välityksellä

Direktiivin 24 artiklan mukaisesti videoneuvottelua tai muuta audiovisuaalisesti välitettävää tapaa käyttäen voidaan kuulla todistajaa, asiantuntijaa tai asianomistajaa.

Eduskunnan vastaus EV 65/2017 vp

Edellä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu käräjäoikeus voi tutkintamääräyksen esittäneen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen kirjallisesta pyynnöstä päättää, että henkilöä kuullaan todistajana siten, ettei hänen henkilöllisyytensä eivätkä yhteystietonsa paljastu (*anonyymi todistaja*), jos:

- 1) todistajalle on myönnetty anonymiteetti tutkintamääräyksen esittäneessä jäsenvaltiossa; ja
- 2) anonymiteetti voitaisiin myöntää myös oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 luvun 11 a §:n 1 momentin nojalla vastaavassa tilanteessa.

Käräjäoikeus voi päättää anonymiteetista myös syyttäjän taikka epäillyn tai vastaajan kirjallisesta hakemuksesta, jos anonymiteetti voitaisiin myöntää oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 luvun 11 a §:n 1 momentin nojalla vastaavassa tilanteessa. Asiassa on kuultava tutkintamääräyksen esittäneen jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista.

Pyynnöstä tai hakemuksesta taikka pyynnön tai hakemuksen liitteestä on ilmentävä, ketä vaaditaan kuultavaksi anonyymina todistajana, selvitys asianomaisen henkilön tahdosta tulla kuuluksi anonyyminä todistajana sekä ne seikat ja todisteet, joihin tutkintamääräyksen esittänyt jäsenvaltio tai hakija vaatimuksensa tueksi vetoaa.

Anonymististä todistelusta päättänyt tuomari huolehtii todistajan kuulemisesta 24 artiklan mukaisesti videoneuvottelua käyttäen. Jos mainittu tuomari on estynyt huolehtimasta kuulemisesta, hänen asemestaan kuulemisen suorittavan tuomarin on perehdyttävä anonymiteetistä päättämisestä koskevassa menettelyssä kertyneeseen aineistoon.

Anonymististä todistelusta päättämiseen muutoin sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 luvun 11 a—11 e §:ssä säädetään. Todistajan kuuleminen voidaan suorittaa, jos päätös on lainvoimainen tai sitä on mainitun 11 e §:n 3 momentin mukaan noudatettava.

Direktiivin 25 artiklan mukaisesti puhelinkokouksen avulla voidaan kuulla todistajaa, asian tuntijaa tai asianomistajaa.

16 §

Rikoksesta epäillyn tai vastaajan kuuleminen videoneuvottelua käyttäen

Direktiivin 24 artiklan mukaisesti videoneuvottelua tai muuta audiovisuaalisesti välitettävää tapaa käyttäen voidaan kuulla myös rikoksen esitutkinnassa epäiltyä tai rikosasian vastaajaa.

Rikosasian vastaajan kuulemisen edellytyksenä on, että vastaaja siihen suostuu eikä kuuleminen asian laatu sekä muut olosuhteet huomioon ottaen vaaranna vastaajan oikeusturvaa. Kuulemisesta päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu käräjäoikeus.

Vastaajalla tai epäillyllä, jota halutaan kuulla videoneuvottelua tai muuta audiovisuaalisesti välitettävää tapaa käyttäen, on oikeus käyttää avustajaa. Vastaajalle ja epäillylle on määrättävä puolustaja, jos hän sitä pyytää. Käräjäoikeus määrää puolustajalle maksettavaksi kohtuullisen korvauksen, joka jää valtion vahingoksi. Puolustajan määräämisestä viran puolesta samoin kuin puolustajasta muutoin on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvussa säädetään.

Vastaajalle ja epäillylle on ennen videokuulemista koskevan suostumuksen pyytämistä selvitettävä suostumuksen merkitys ja hänen oikeutensa käyttää avustajaa sekä se, että hänelle voidaan määrätä puolustaja. Suostumuksen antaminen on otettava tallenteeseen.

Vastaaja kutsutaan kuultavaksi käräjäoikeuteen noudattaen, mitä haasteen tiedoksiannosta rikosasioissa säädetään. Kutsussa vastaajalle on ilmoitettava hänen oikeuksistaan sekä kehotettava häntä ilmoittamaan tuomioistuimen määräämässä ajassa kirjallisesti käräjäoikeudelle, suostuuko hän kuulemiseen videoyhteyden välityksellä.

Eduskunnan vastaus EV 65/2017 vp

17 §

Peitetoiminta ja valeosto

Direktiivin 29 artiklassa tarkoitetulla tavalla tutkintamääräyksen täytäntöön panemiseksi voidaan suorittaa peitetoimintaa ja tehdä valeosto rikoksen selvittämiseksi pakkokeinolain 10 luvun säännösten mukaisesti.

Päätettäessä peitetutkintaa koskevan tutkintamääräyksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta määräyksen antaneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle voidaan antaa oikeus Suomen alueella suorittaa rikoksen selvittämiseksi peitetoimintaa ja tehdä valeosto pakkokeinolain 10 luvun säännösten mukaisesti. Vastaava oikeus voidaan antaa toisen Euroopan unionin jäsenvaltion virkamiehelle Suomen toimivaltaisen viranomaisen antaman tutkintamääräyksen perusteella.

Suomen alueella 2 momentin mukaisesti toimivalle toisen Euroopan unionin jäsenvaltion virkamiehelle voidaan antaa oikeus kantaa asetta, jos se on välttämätöntä suoritettavan toiminnan luonteen vuoksi. Asetta on oikeus käyttää vain rikoslain 4 luvun 4 §:n mukaisessa hätävarjelutilanteessa. Päätöksen oikeudesta kantaa asetta tekee päällystöön kuuluva poliisimies.

18 §

Ehtojen asettaminen telepakkokeinoja koskeviin päätöksiin

Kun tuomioistuin direktiivin 30 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun tutkintamääräyksen tai 31 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen johdosta tekee pakkokeinolain 10 luvun 5 §:n mukaisesti telekuuntelua koskevan päätöksen, sen on asetettava ehto, jonka mukaan määräyksen antaneen tai ilmoituksen tehneen Euroopan unionin jäsenvaltion viranomaisen tulee noudattaa pakkokeinolain 10 luvun 52 ja 55 §:n säännöksiä sekä 56 §:n säännöksiä siitä, missä tapauksissa ylimääräistä tietoa saa käyttää. Vastaavat ehdot on asetettava, kun tehdään päätös muiden mainituissa pykälissä tarkoitettujen pakkokeinojen käytöstä Suomen alueella. Lisäksi tuomioistuimen on asetettava muut toimenpiteen kohteena olevan henkilön oikeusturvan kannalta tarpeelliset ehdot.

19 §

Telekuuntelua koskevat ilmoitukset

Direktiivin 31 artiklassa tarkoitetut ilmoitukset vastaanottaa ja esittää keskusrikospoliisi. Ilmoituksen vastaanotettuaan keskusrikospoliisiin tulee toimittaa asia viipymättä tuomioistuimen ratkaistavaksi.

20 §

Muutoksenhaku

Muutosta Suomessa täytäntöön pantavaan toimenpiteeseen haetaan noudattaen, mitä muutoksenhausta kyseiseen toimenpiteeseen Suomen laissa säädetään. Se, jolla on oikeus muutoksenhakuun, voi samalla hakea muutosta tutkintamääräyksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta tehtyyn päätökseen.

Eduskunnan vastaus EV 65/2017 vp

Tutkintamääräyksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta Suomessa tehdystä päätöksestä ja oikeudesta hakea siihen muutosta ilmoitetaan sille, jolla 1 momentin mukaan on oikeus muutoksenhakuun, samalla kun hänelle ilmoitetaan oikeudesta hakea muutosta Suomessa täytäntöön pantavaan toimenpiteeseen.

Muutoin kuin mitä 1 momentissa säädetään, tutkintamääräyksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta Suomessa tehtyyn päätökseen ei saa hakea muutosta.

Suomessa annettuun tutkintamääräykseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Siirrettävä henkilö saa hakea muutosta 12 §:ssä ja 23 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen valittamalla noudattaen, mitä muutoksenhausta käräjäoikeuden ratkaisuun säädetään. Asia on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhaku ei estä toimenpiteen tai päätöksen täytäntöönpanoa, ellei asiaa käsittelevä tuomioistuimien toisin määrää.

21 §

Kieli ja käännökset

Suomeen toimitettava tutkintamääräys ja 13 §:ssä tarkoitettu pyyntö kauttakuljetuksesta on tehtävä suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka siihen on liitettävä käännös jollekin näistä kielistä. Täytäntöönpanoviranomainen voi hyväksyä myös muulla kielellä toimitetun tutkintamääräyksen, jos hyväksymiselle ei muutoin ole estettä.

Täytäntöönpanoviranomainen huolehtii tarvittaessa tutkintamääräyksen kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle.

3 luku

Tutkintamääräyksen antaminen Suomessa

22 §

Määräyksen antamiseen toimivaltaiset viranomaiset

Direktiivin 2 artiklan c kohdan ii alakohdan mukaisesti Suomessa tutkintamääräyksen voi antaa pidättämiseen oikeutettu virkamies, jolla on tutkinnanjohtajan toimivaltuudet poliisissa, Tulissa tai rajavartiolaitoksessa. Tutkintamääräyksen vahvistaa tällöin syyttäjä.

Direktiivin 2 artiklan c kohdan i alakohdan mukaisesti tutkintamääräyksen voivat antaa myös syyttäjä, käräjäoikeus, hovioikeus ja korkein oikeus.

23 §

Tutkintamääräyksen antaminen

Tutkintamääräys voidaan antaa rikosasiassa, jonka käsittely kuuluu 22 §:ssä mainitun viranomaisen toimivaltaan.

Eduskunnan vastaus EV 65/2017 vp

Jos tutkintamääräyksessä pyydetty toimenpide edellyttää Suomessa vastaavissa olosuhteissa muun kuin määräyksen antavan tai sen vahvistavan viranomaisen päätöstä, tällainen päätös on haettava määräyksen perusteeksi.

Direktiivin 23 artiklassa tarkoitetun tutkintamääräyksen antamisesta Suomessa vapautensa menettäneen väliaikaiseksi siirtämiseksi toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu käräjäoikeus. Edellä 22 §:ssä tarkoitetun syyttäjän tulee toimittaa käräjäoikeudelle pyyntö tutkintamääräyksen antamista koskevan päätöksen tekemisestä. Menettelyyn muutoin sovelletaan, mitä 12 §:n 3—7 momentissa säädetään.

24 §

Kieli ja käännökset

Tutkintamääräys on tehtävä jollakin täytäntöönpanovaltion virallisella kielellä tai muulla sen hyväksymällä kielellä taikka se on käännettävä jollekin näistä kielistä.

Määräyksen antava viranomainen huolehtii tutkintamääräyksen kääntämisestä 1 momentissa tarkoitettulle kielelle, jollei muuta sovita.

4 luku

Erinäiset säännökset

25 §

Salassapito, vaitiolovelvollisuus sekä tietojen käyttöä koskevat rajoitukset

Toisen Euroopan unionin jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen Suomeen toimittamaan tutkintamääräykseen ja sen täytäntöönpanoon Suomessa sovelletaan, mitä Suomessa vastaavassa asiassa säädetään salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta ja tiedonsaantioikeudesta.

Suomen toimivaltaisen viranomaisen antaman tutkintamääräyksen perusteella Suomeen toimitettuihin todisteisiin, asiakirjoihin ja tietoihin Suomessa sovelletaan, mitä Suomessa vastaavassa asiassa säädetään salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta ja tiedonsaantioikeudesta.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, on noudatettava niitä ehtoja ja menettelyjä, jotka toisen Euroopan unionin jäsenvaltion viranomainen on asettanut salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta tai tietojen käytön rajoituksista.

Kun syyttäjä 22 §:n 1 momentin perusteella saa vahvistettavaksi tutkintamääräyksen, hänen vaitiolovelvollisuuteensa ja vaitiolo-oikeuteensa sovelletaan, mitä säädetään esitutkintaviranomaisen vaitiolovelvollisuudesta ja vaitiolo-oikeudesta.

26 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Eduskunnan vastaus EV 65/2017 vp

Ennen tämän lain voimaantuloa toimitettuihin oikeusapupyyntöihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Suhteessa sellaiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon, joka ei ole tämän lain tullessa voimaan pannut direktiiviä täytäntöön, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, kunnes asianomainen jäsenvaltio on pannut direktiivin täytäntöön.

Laki

eurooppalaisesta todisteiden luovuttamismääräyksestä esineiden, asiakirjojen ja tietojen hankkimiseksi rikosasian käsittelyä varten tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan eurooppalaisesta todisteiden luovuttamismääräyksestä esineiden, asiakirjojen ja tietojen hankkimiseksi rikosasian käsittelyä varten tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annettu laki (729/2010).

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain (4/1994) 1 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 65/2017 vp

1 §

Lain soveltamisala

Suhteessa muihin Euroopan unionin jäsenvaltioihin tätä lakia sovelletaan ainoastaan sellaiseen oikeusapuun, josta ei säädetä rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta annetussa laissa (/). Tätä lakia sovelletaan kuitenkin suhteessa Irlannin tasavaltaan ja Tanskan kuningaskuntaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa toimitettuihin oikeusapupyyntöihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Suhteessa sellaiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon, joka ei ole tämän lain tullessa voimaan pannut täytäntöön rikosasioita koskevasta eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2014/41/EU, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, kunnes asianomainen jäsenvaltio on pannut direktiivin täytäntöön.

Laki

omaisuuden ja todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan omaisuuden ja todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetun lain (540/2005) 2 ja 5 § sekä 16 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 § osaksi laissa 830/2011 sekä 5 § ja 16 §:n 3 momentti laissa 287/2013, seuraavasti:

2 §

Määritelmä

Jäädyttämispäätöksellä tarkoitetaan Euroopan unionin jäsenvaltion toimivaltaisen oikeusviranomaisen rikosasiassa tekemää päätöstä, jolla pyritään estämään väliaikaisesti sellaisen omaisuuden tuhoaminen, muuntaminen, liikuttaminen, siirtäminen tai luovuttaminen, joka voitaisiin tuomita tai on tuomittu menetetyksi. Suhteessa Irlannin tasavaltaan ja Tanskan kuningaskuntaan jäädyttämispäätöksellä tarkoitetaan lisäksi päätöstä, joka kohdistuu omaisuuteen, jota voitaisiin käyttää todisteena.

Suomen ollessa jäädyttämispäätöksen lähettävä valtio jäädyttämispäätöksellä tarkoitetaan pakkokeinolain (806/2011) 6 luvussa tarkoitettua tuomioistuimen määräämää vakuustakavarik-

Eduskunnan vastaus EV 65/2017 vp

koa, syyttäjän määräämää väliaikaista vakuustakavarikkoa tai 7 luvussa tarkoitettua tuomioistuimen tai syyttäjän määräämää takavarikkoa 1 momentissa tarkoitetuissa asioissa.

5 §

Toimivaltaiset syyttäjät

Jäädättämispäätöksen täytäntöönpanoon liittyviä syyttäjän tehtäviä ovat toimivaltaisia hoitamaan Helsingin käräjäoikeuden tuomiopiirissä toimivat syyttäjät. Erityisestä syystä toimivaltaisen syyttäjä voi olla myös muu syyttäjä.

16 §

Valittaminen jäädättämispäätöksen täytäntöönpanosta

Toimivaltainen käräjäoikeus 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa on Helsingin käräjäoikeus.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Ennen tämän lain voimaantuloa toimitettuihin jäädäytyspyyntöihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Suhteessa sellaiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon, joka ei ole tämän lain tullessa voimaan pannut täytäntöön rikosasioita koskevasta eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2014/41/EU, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, kunnes asianomainen jäsenvaltio on pannut direktiivin täytäntöön.

Laki

pakkokeinolain 7 luvun 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan pakkokeinolain (806/2011) 7 luvun 21 §:n 6 momentti ja
muutetaan 7 luvun 21 §:n 5 momentti seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 65/2017 vp

7 luku

Takavarikoiminen ja asiakirjan jäljentäminen

21 §

Takavarikosta päättäminen vieraan valtion oikeusapupyynnön johdosta

Euroopan unionin jäsenvaltiosta saapuneen, omaisuuden tai todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa annetussa laissa tarkoitetun jäädyttämispyyntön ja rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta annetussa laissa (/) tarkoitetun takavarikkopäätöksen osalta noudatetaan 1—4 momentin sijasta, mitä mainituissa laeissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

vapautensa menettäneen henkilön väliaikaisesta siirtämisestä todistelutarkoituksessa rikosasioissa annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään vapautensa menettäneen henkilön väliaikaisesta siirtämisestä todistelutarkoituksessa rikosasioissa annetun lain (150/2004) 2 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

2 §

Suhde muihin lakeihin ja kansainvälisiin velvoitteisiin

Vapautensa menettäneen henkilön väliaikaisesta siirtämisestä Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä säädetään rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta annetussa laissa (/). Tätä lakia sovelletaan kuitenkin suhteessa Irlannin tasavaltaan ja Tanskan kuningaskuntaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Ennen tämän lain voimaantuloa toimitettuihin oikeusapupyyntöihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Eduskunnan vastaus EV 65/2017 vp

Suhteessa sellaiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon, joka ei ole tämän lain tullessa voimaan pannut täytäntöön rikosasioita koskevasta eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2014/41/EU, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, kunnes asianomainen jäsenvaltio on pannut direktiivin täytäntöön.

Helsingissä 16.6.2017

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri